

		kod ucznia	Razem pkt.

WOJEWÓDZKI KONKURS Z HISTORII
DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH
WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO – MAZURSKIEGO

Etap wojewódzki: 16 lutego 2022 r.

Czas pracy: 90 minut

Instrukcja dla ucznia:

Droga Uczennico! Drogi Uczniu!

1. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera **14 stron**. Ewentualny brak stron zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego.
2. Przed Tobą zestaw **20 zadań konkursowych**.
3. Za poprawne rozwiązanie wszystkich zadań możesz uzyskać **45 punktów**.
4. Przy każdym zadaniu podana jest maksymalna liczba punktów, którą można uzyskać.
5. Pamiętaj, że brudnopis nie podlega ocenie.
6. Na rozwiązanie zestawu masz **90 minut**. Komisja konkursowa przypomni Ci o upływającym czasie 10 minut przed końcem.
7. Czytaj uważnie wszystkie polecenia.
8. Pamiętaj, żeby pisać czytelnie – odpowiedzi nieczytelne nie będą oceniane.
9. Nie używaj korektora ani długopisu zmazywalnego – zadanie, w którym ich użyjesz nie będzie oceniane.
10. Zapisuj słowa w pełnym brzmieniu – nie stosuj skrótów. Błędny zapis nazwisk, nazw, pojęć, terminów, dat powoduje nieprzyznanie punktów.
11. Jeśli się pomylisz, skreśl wyraźnie błędną odpowiedź. Napisz obok: „źle”. Następnie zaznacz właściwą i napisz przy niej: „dobrze”.
12. Nie korzystaj z urządzeń elektronicznych

Wojewódzka Komisja Konkursowa

życzy Ci powodzenia☺

Źródła do zadania 1.**Źródło 1.**

B. Bravo, M. Węcowski, E. Wipszycka, A. Wolicki, *Historia starożytnych Greków*, t. 2, Warszawa 2009.

Źródło 2.**Fragment tekstu**

Rządziło tu dwóch królów należących do dwóch rodzin, wywodzących swój początek od Heraklesa. Królowie odgrywali istotną rolę. Dowodzili wojskami w czasie wojen, mieli prawo do gwardii osobistej, składającej się z wybranych hoplitów. Ważkie miejsce zajmowali w kulcie, pełnili funkcje kapłanów Zeusa, mieli zapewnione pierwsze miejsce przy ofiarach. Królowie, a później i eforzy mieli prawo zwoływać Zgromadzenie.

Źródło: Bravo, E. Wipszycka, Źródło: *Historia starożytnych Greków*, t. 1, Warszawa 1988

Zadanie 1. (0-1)

Opisanej w źródle 2. polis przyporządkuj literę umieszczoną na mapie.

- ☐ A.
- ☐ B.
- ☐ C.
- ☐ D.

Źródła do zadania 2.**Źródło 1. Awers i rewers antycznej monety**

Napis na awersie: Brutus imperator; napis na rewersie: idy marcowe.

Źródło 2.**Fragment tekstu**

„Przeważają jednak szalę na niekorzyść wszystkie inne jego czyny i powiedzenia tak dalece, że chyba ocenić należy, iż władzy najwyższej nadużył i że słusznie został zgładzony. Nie tylko bowiem nadmierne przyjął godności: konsulaty, jeden po drugim, dyktaturę dożywotnią, nadzór nad obyczajnością, nadto jako imię tytuł imperatora, przydomek *ojca ojczyzny*, posąg własny wśród posągów królów, podwyższenie na orchesterze. Pozwalał także przyznawać sobie zaszczyty wręcz nadludzkie: złote krzesło w kurii i w sądzie, wóz procesyjny (dla bogów) i nosze dla swego posągu podczas uroczystości cyrkowych, świątynie, ołtarze, posągi własne obok boskich (...) i jeden miesiąc zgodził się nazwać od swego imienia. (...) Oprócz tego dozór nad mennicą i dochodami państwowymi powierzył swym własnym niewolnikom”.

Źródło: Gajus Swetoniusz Trankwillus *Żywoty Cezarów*, www.zrodla.historyczne.prv.pl

Zadanie 2. (0-3)

Rozpoznaj polityka rzymskiego, którego dotyczą obydwie źródła.

Rozpoznanie

.....

Uzasadnienie (odwołaj się do obydwu źródeł – monety i tekstu)

.....

.....

Źródło do zadania 3.**Fragment tekstu**

Jak zaś doszło do wypędzenia króla Bolesława z Polski, długo byłoby o tym mówić; tyle wszakże można powiedzieć, że sam będąc pomazańcem bożym, nie powinien był drugiego pomazańca za żaden grzech karać cieleśnie. Wiele mu to bowiem zaszkodziło, gdy przeciw grzechowi grzech zastosował i za zdradę wydał biskupa na obcięcie członków. My zaś ani nie usprawiedliwiamy biskupa-zdrajcy, ani nie zalecamy króla, który tak szpetnie dochodził swych praw.

Źródło: Gall Anonim, *Kronika polska*, Wrocław 1982.

Zadanie 3.1 (0-1)

Podaj przydomek Bolesława wymienionego we fragmencie kroniki.

.....

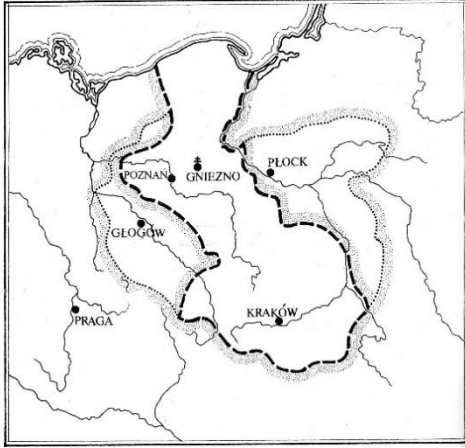
Zadanie 3.2 (0-1)

Jak nazywał się biskup, którego skazał na śmierć król Bolesław?

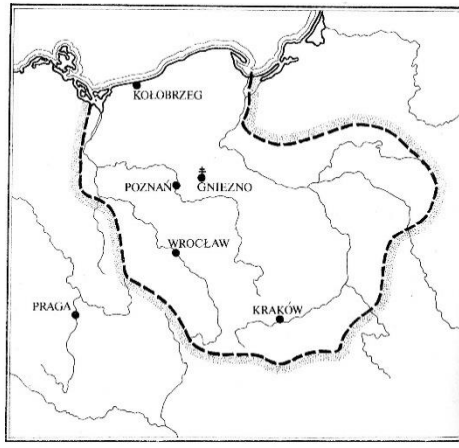
.....

Zadanie 4. (0-4)

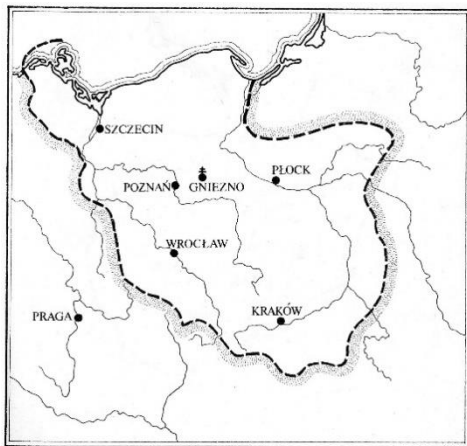
Poniżej zamieszczono cztery mapy Polski z okresu piastowskiego (X-XIV w.), przedstawiające przybliżone jej granice. Przyporządkuj tym mapom właściwe tytuły, umieszczając odpowiednie cyfry w wykropkowanych miejscach.

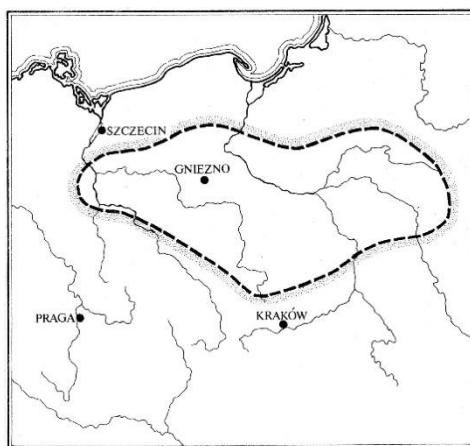
A.

B.

C.

D.

Źródło: *Kultura Polski średniowiecznej (...)*, red. J. Dowiat, Warszawa 1985.

1. Państwo Polan w roku przyjęcia chrześcijaństwa
2. Polska w roku zjazdu gnieźnieńskiego
3. Polska (i ziemie od niej zależne) pod koniec panowania Bolesława Krzywoustego
4. Polska w roku koronacji Wacława II Czeskiego na króla Polski
5. Polska w ostatnim roku panowania Kazimierza Wielkiego

Zadanie 5. (0-4)**Uzupełnij tabelę, dotyczącą przywilejów szlacheckich**

Data	Miejsce wydania	Wystawiający	Postanowienia
	Koszyce		Przywilej koszycki – wzrost pozycji szlachty; decydujący głos szlachty; ustalał maksymalny podatek 2 grosze za łan; król zobowiązał się wykupić szlachtę z niewoli; ustalono, że urząd nie będzie obsadzany obcokrajowcami. W zamian za to jedna z jego córek miała zasiąść na polskim tronie.
1423			Statut warcki – za tron dla potomków: szlachta mogła usuwać „krnąbrnych i nieużytecznych” sołtysów; ograniczenie wychodźstwa chłopów z ziemi; taksy wojewodzińskie – ceny produktów rzemieślniczych ustalane przez wojewodę.
1430 - 1433		Władysław II Jagiełło	
1505		Aleksander Jagiellończyk	

Materiał ilustracyjny do zadania 6.

A.

B.

Źródło: domena publiczna

Zadanie 6. (0-2)**Jakie style architektoniczne przedstawiają prezentowane budowle?**

A

B.....

Źródła do zadania 7.**Źródło 1.**

Źródło: domena publiczna

Źródło 2.**Fragment tekstu**

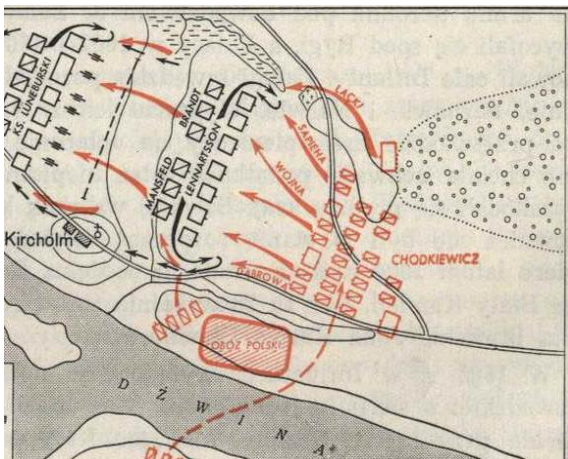
Kolumna rezerwowana była dla postaci Chrystusa, Madonny i świętych. [...] W wypadku naszego pomnika po raz pierwszy w nowożytnej Europie na kolumnie postawiony został świecki władca. Tym samym kolumna [...], uświęcając w tak szczególny sposób majestat króla, stała się pomnikiem szczególnej chwały ziemskiej i niebieskiej.

Źródło: *Historia powszechna. POLSKA I ŚWIAT*, t. 6, *Historia Polski II. 1586–1831*, Warszawa 2007.

Zadanie 7. (0-3)

Rozstrzygnij, czy podane zdania są prawdziwe, czy fałszywe. We właściwe miejsce w tabeli wpisz znak X.

1.	Pomnik jest poświęcony pierwszemu królowi Polski z dynastii Wazów.	☐ P	☐ F
2.	Wystawienie pomnika zlecił Władysław IV Waza, brat króla Zygmunta III Wazy.	☐ P	☐ F
3.	Przyjęta forma pomnika władcy była powszechnie stosowana w baroku.	☐ P	☐ F

Źródło do zadania 8.

Źródło: Z. Ryniewicz, *Leksykon bitew świata*, Warszawa 2004.

Zadanie 8.1 (0-1)**W którym roku rozegrała się bitwa przedstawiona na planie?**

.....

Zadanie 8.2 (0-1)**Podaj strony walczące w bitwie.**

.....

Źródło do zadania 9.**Fragment tekstu**

Wojna, która rozpoczęła się w dziedzicznych posiadłościach Habsburgów austriackich, przekształciła się szybko w wojnę ogólnoniemiecką, a następnie w europejską. Chociaż wojna zaczęła się od hasła religijnych, krzyżowały się w niej interesy ekonomiczne, polityczne i dynastyczne większości państw europejskich. Wojna [...] szybko straciła swój charakter wojny religijnej. Przez długi czas po stronie katolickiego cesarza stali niektórzy książęta protestanczy, natomiast katolicka Francja popierała zdecydowanie obóz protestancki w Rzeszy.

Źródło: J. Gierowski, J. Leszczyński, *Historia dla klasy II liceum ogólnokształcącego*, Warszawa 1972.

Zadanie 9. (0-1)**Jak nazywa się konflikt, o którym mowa w powyższym tekście?**

.....

Źródło do zadania 10.**Fragment tekstu**

„Obawa o siebie, syna i naród skłoniła carycę Katarzynę II do zbadania nowej, kontrowersyjnej metody szczepienia przeciwko ospie. [...] Doktor Thomas Dimsdale 12 października 1768 r. zaszczepił Katarzynę w oba ramiona [...]. Za przykładem Katarzyny poszło 140 osób [...]. W Petersburgu, Moskwie, Kazaniu, Irkucku [...] utworzono kliniki zajmujące się szczepieniami. Do roku 1780 zaszczepiono 20 tysięcy Rosjan [...]”.

Źródło: R.K. Massie, *Katarzyna Wielka. Portret kobiety*, Kraków 2012.

Zadanie 10. (0-1)**Jakie elementy mentalności XVIII-wiecznego społeczeństwa rosyjskiego, według autora tekstu, pomogły w walce z ospą? Uzasadnij swoją odpowiedź.**

.....

.....

.....

.....

Źródło do zadania 11.**Fragment tekstu**

[Dekert¹] chciał [...] dokazać tego, aby stan miejski również jak szlachecki zaszczycał się prawodawstwem i innymi dotąd tylko samej szlachcie służącymi prerogatywami. Skoro więc teraźniejszy sejm postanowił reformować stary rząd krajowy, Dekert, będąc już natenczas prezydentem warszawskim [...] wszystkie swoje do zamierzonego celu swego obrócił starania. Najprzód przez ludzi w prawie i historii polskiej biegłych pozbiarał w jedno pismo rozmaite przykłady [...], [że kiedyś szlachta] jako bez utraty szlachectwa miejskim prawom podlegała [...]. Mając to pismo wygotowane, rozpiisał listy do wszystkich miast i miasteczek w Koronie i Litwie [...] aby [...] delegatów najmniej po dwóch z każdego [...] na pewny dzień do Warszawy przysłały [...]. Gdy się zjechali delegowani od miast, poubierali się w czarne suknie i [...] poszli najprzód do króla.

¹ Jan Dekert (1738–1790) – prezydent Warszawy, działacz mieszczański, kupiec.

Źródło: J. Kitowicz, *Pamiętniki, czyli historia polska*, Warszawa 2005.

Zadanie 11.1 (0-1)**Wybierz właściwe zakończenie zdania.**

Do wydarzenia, o którym mowa w tekście, doszło przed

- ☐ A. utworzeniem Szkoły Rycerskiej.
- ☐ B. pierwszym rozbiorem Rzeczypospolitej.
- ☐ C. utworzeniem Komisji Edukacji Narodowej.
- ☐ D. uchwaleniem Konstytucji 3 Maja.

Zadanie 11.2 (0-2)

Wyjaśnij, jak pismo, o którym mowa w tekście, przyczyniło się do zmiany sytuacji prawnej mieszczaństwa. Podaj minimum dwa przykłady tych zmian.

.....

.....

Zadanie 12. (0-4)

Dopisz polityka do nazwy partii, którą reprezentował. Jedno nazwisko nie pasuje do żadnej opcji.

Róża Luksemburg, Józef Piłsudski, Roman Dmowski, Wincenty Witos, Ludwik Waryński

Polska Partia Socjalistyczna	–
Socjaldemokracja Królestwa Polskiego i Litwy	–
Polskie Stronnictwo Ludowe	–
Stronnictwo Narodowe	–

Źródło do zadania 13.

Kobiety w fabryce amunicji, ok.1917 r.

Źródło: G. Chomicki, L. Śliwa, *Wiek XIX. Teksty źródłowe. Tematy lekcji i zagadnienia do historii w szkole średniej*, Kraków 2001.

Zadanie 13 (0-1)

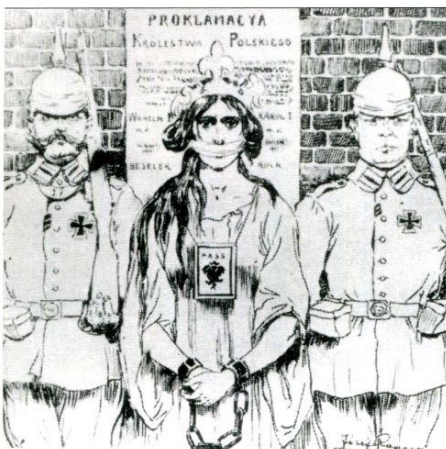
Wyjaśnij wpływ wydarzeń politycznych z okresu, w którym zrobiono zdjęcie, na pozycję kobiet w społeczeństwie.

.....

.....

.....

Źródło do zadania 14.

Źródło: *Kronika powstań polskich 1794–1944*, red. M. B. Michalik, Warszawa 1994,

Zadanie 14.1 (0-2)

Podaj stosowaną w historiografii nazwę i datę wydania odezwy, której dotyczy źródło.

.....

Zadanie 14.2 (0-2)

Jakie elementy graficzne świadczą o tym, że rysunek zawiera negatywną ocenę propozycji skierowanych do Polaków.

.....

Źródło do zadania 15.

Karykatura zamieszczona w satyrycznym czasopiśmie „Mucha”.

Tekst pod karykaturą: „Pan Prezydent: – Panie Marszałku. Przecież ta moja oblubienica całkiem krzywa.

Pan Marszałek: – Wyprostujemy ją, najdroższy panie Prezydencie, pod magłem sejmowym, wyprostujemy”.

Źródło: Mucha, dostęp w: Wielkopolska Biblioteka Cyfrowa, domena publiczna.

Zadanie 15.1 (0-2)

Wskaż, w którym roku mogła powstać ta karykatura. Uzasadnij swój wybór.

- ☐ A. 1919 r.
- ☐ B. 1921 r.
- ☐ C. 1926 r.
- ☐ D. 1935 r.

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

Zadanie 15.2. (0-1)

Podaj imię i nazwisko prezydenta ukazanego na karykaturze?

.....

Zadanie 16. (0-2)**Rozpoznaj polityka na podstawie noty biograficznej i podaj nazwisko.****Źródło 1. Fragment tekstu**

Działacz niepodległościowy, współpracownik Piłsudskiego. Po kryzysie przysięgowym (1917) aresztowany i więziony w Magdeburgu. W czasie II wojny światowej przeciwnik treści układu polsko-sowieckiego z 1941 roku; zdecydowany przeciwnik nawiązania współpracy z ZSRR przed unormowaniem stosunków politycznych. Po śmierci Sikorskiego Naczelnny Wódz (1943–1944). Jeden z przywódców polskiej emigracji po zakończeniu wojny.

Na podstawie: *Wielka Encyklopedia PWN*, t. 25, Warszawa 2001.

Odpowiedź

Źródło 2. Fragment tekstu

Działacz ruchu ludowego. W czasie II wojny światowej walczył w kampanii wrześniowej 1939, internowany na Węgrzech, następnie na emigracji we Francji i Wielkiej Brytanii. Uznał publicznie wyniki konferencji jałtańskiej 1945, za co był potępiany przez większość polityków emigracyjnych. W latach 1945–1947 wicepremier [Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej], współzałożyciel PSL (1945).

Źródło: *Wielka Encyklopedia PWN*, t. 17, Warszawa 2001.

Odpowiedź

Źródło do zadania 17.**Fragment tekstu**

„On poprowadził naród do ogromnych bitew w przemyśle i rolnictwie, które przeobraziły gruntownie cały kraj (...) Pod jego kierownictwem wieś radziecka w ciągu kilku lat przebyła drogę od biedy i zacofania do najwspanialszej i najnowocześniejszej na świecie gospodarki kolektywnej, zmechanizowanej, bogatej, opartej o naukowe metody pracy.

On poprowadził naród radziecki na drogę zwycięstw nad przyrodą, nauczył ludzi radzieckich przeobrażać pustynie w urodzajne pola, odwracać bieg rzek, tworzyć nowe morza i zamieniać siłę wód w ogrom energii elektrycznej (...)

Jego książki, jego słowa, jego praca, codziennie niosą pomoc nieomylną i pewną, wszędzie i dla wszystkich, którym jest potrzebna. Jego uśmiech – spokojny, taki dobry, mądry i życzliwy – przypomina w każdej chwili, że On czuwa, że kieruje, że rozumie wszystkie ludzkie troski i radości (...). On – przywódca międzynarodowego ruchu robotniczego, wódz, który nigdy nie zawiódł (...)

21 grudnia każdego roku na całym świecie jest święto – urodziny największego człowieka, dumy całej ludzkości, ojca wszystkich prostych ludzi (...).”

Źródło: *Kalendarz młodzieżowy*, Warszawa 1953.

Zadanie 17.1 (0-1)**Komu poświęcony jest tekst?**

.....

Zadanie 17.2 (0-1)**Jaki jest stosunek autora tekstu do opisywanej postaci? Uzasadnij odpowiedź.**

Źródła do zadania 18.

Źródło 1.

Źródło: domena publiczna

Źródło 2.

Obywatelki i obywatele Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej!

Zwracam się dziś do Was jako żołnierz i jako szef rządu polskiego. Zwracam się do Was w sprawach wagi najwyższej. Ojczyzna nasza znalazła się nad przepaścią. Dorobek wielu pokoleń, wzniesiony z popiołów polski dom ulega ruinie. Struktury państwa przestają działać. Gasnącej gospodarce zadawane są codziennie nowe ciosy. [...] Padają wezwania do fizycznej rozprawy z "czerwonymi", z ludźmi o odmiennych poglądach. Mnożą się wypadki terroru, pogróżek i samosądów moralnych, a także bezpośredniej przemocy.

Szeroko rozlewa się po kraju fala zuchwałych przestępstw, napadów i włamań. Rosną milionowe fortuny rekinów podziemia gospodarczego. Chaos i demoralizacja przybrały rozmiary klęski. [...] Ogłaszam, że w dniu dzisiejszym ukonstytuowała się Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego. Rada Państwa, w zgodzie z postanowieniami Konstytucji, wprowadziła dziś o północy stan wojenny na obszarze całego kraju. Historia oceni nasze działania...

Źródło: J. Kulas, [...] wspomnienia i oceny, Warszawa 1999.

Zadanie 18. (0-1)

Odpowiedz, czy obydwa źródła odnoszą się do tego samego wydarzenia? Uzasadnij odpowiedź odnosząc się do obydwu źródeł.

Odpowiedź:

.....

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

Źródło do zadania 19.**Fragment tekstu**

Rosnący entuzjazm antymarksistowskiej rewolucji wsparty został wydarzeniem o decydującym wprost znaczeniu: 12 września w Warszawie władzę objął pierwszy po wojnie rząd niekomunistyczny. W nocy 9 listopada mur berliński stał się widownią rozpasanej orgii powszechnej radości i zniszczenia; młodzi Niemcy rozbijali go kilofami. Osiem dni później, 17 listopada, zaczęły się manifestacje w Czechosłowacji, kolejnym satelicie Moskwy, a następnego dnia – w Bułgarii. Dnia 16 grudnia bułgarska partia komunistyczna zrzekła się monopolu władzy politycznej, otwierając tym samym drogę do systemu wielopartyjnego. Wcześniej jeszcze niekończące się manifestacje w Pradze wymogły dymisję całego przywództwa komunistycznego. W większości przypadków te doniosłe zmiany dokonały się niemal całkowicie bez użycia przemocy, niekiedy nawet zupełnie pokojowo.

Źródło: P. Johnson, *Historia świata od roku 1917 do lat 90-tych*, Londyn 1992.

Zadanie 19. (0-1)

Podaj stosowaną w historiografii nazwę, którą określane są wydarzenia przedstawione w cytowanym tekście.

- ☐ A. Wiosna Ludów
- ☐ B. Jesień Narodów
- ☐ C. Aksamitna Rewolucja
- ☐ D. Rewolucja Październikowa

Zadanie 20. (0-1)

Co możemy uznać za początek III Rzeczypospolitej?

- ☐ A. Zakończenie II wojny światowej
- ☐ B. Wybory 4 czerwca 1989 r.
- ☐ C. Przewrót majowy
- ☐ D. Wybór na prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego

This image shows a single page of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.